

Adina Ninela NEDELEA
Școala doctorală de științe socio-umane
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

IMPORTANȚA PRESEI CULTURALE ÎN EVOLUȚIA CULTURII ROMÂNE

Dintre toate tipurile de presă specializată, presa culturală stă la loc de cinste sub semnul opiniei și argumentării. Presa culturală este o presă specializată, cu public țintă, exigent și cu pregătire intelectuală superioară, caracterizată printr-o scriitură mult mai amplă și expresivă, tematică aparte și libertate jurnalistică sporită. Nuanșarea și eleganța ia locul conciziei și clarității, gradul de actualitate fiind impus de voința jurnalistului și mai puțin de un eveniment anume. Găzduită de o rubrică de prestigiu a ziarului, orice însemnare se transformă în tabletă de autor, cu toate caracteristicile genului precum notorietatea semnării și libertatea de ton, stil și subiect.

Publicistica ocupă un loc important în creația lui Fănuș Neagu și trebuie studiată ca atare. Fănuș Neagu a fost unul din marii povestitori ai literaturii române, un nuvelist excepțional, inspirat de lumea țărănească, dar și de specificul vieții. În opera sa jurnalistică, la fel ca în cea beletristică, nu face altceva decât să creeze viață, atmosferă, personaje, să analizeze conflicte și să emită idei de valoare, să abordeze teme și motive literare și chiar să proiecteze o anumită atmosferă politică a textelor. De aceea, probabil, academicianul și criticul literar, dar și bunul prieten al său, Eugen Simion îl admiră, considerându-l și numindu-l cu grație „norocul limbii române”.

Fănuș Neagu a fost pitoresc, plin de lirism, savuros deseori, un autor de un remarcabil succes, așezat printre marii povestitori români, alături de Creangă, Sadoveanu și alte nume sonore ale literaturii române.

O zonă aparte a prodigioasei sale activități literare o constituie proza jurnalistică, unde Fănuș Neagu își încântă cititorii cu harul său de mare artist. Articolele apărute în diverse publicații au fost adunate în volume pline de savoare, precum „Insomniile de mătase”, „Punți prăbușite”, având un stil apropiat de cel beletristic. În acestea el transformă cu talent simple întâmplări cotidiene în evenimente pline de magie. Receptarea tuturor

evenimentelor reale este uneori critică, alteori retorică, autorul constituind psihologii, jonglând cu diverse clișee impuse de regimul comunist și cu cenzura, dar păstrându-și stilul autentic, plin de vervă și umor.

În ziarul „Jurnalul national” din data de 15 septembrie, 1999, Fănuș Neagu publica articolul „Creșterea limbii române”. În liniștea nopții gândul îl poartă la simplitatea lucrurilor frumoase, în special date de frumusețea naturii, oferite de câmpurile pline cu arbori și flori. Aude afară zgomotul castanelor căzute pe asfalt și le asociază cu trosnitul genunchilor din turmele de iezi ce sugerează mersul greoi al lucrurilor. În tabloul auditiv apare zgomotul produs de copitele unui cal și, și-ar fi dorit să fi tras o trăsură ca în veacurile trecute. Zgomotul lor în liniștea nopții produce trezirea, și își imaginează cum o astfel de noapte te face să te oprești când treci pe lângă o troițăși să te închini în liniștea și în magia naturii, iar în această magie brațele crucii înmuguresc, le cresc lăstari semn că natura și Dumnezeu sunt cu noi, iar Zâna Sânziana, sora Soarelui, din mitologia folclorică românească, locuiește în Mănăstirea Albă din Ostrovul mării.

Iubitor de viață și de natură, Fănuș Neagu se duce cu gândul la lunile cele mai frumoase pentru el, luna mai cu mirajul trandafirilor, luna iunie cu flori albe de frigă pentru care botaniștii și solomonarii spun că aduc noroc dacă sunt culese și puse sub pernă în noaptea de Sânziene, condiția fiind să fi auzit un cântec de cocoș, însă puțini ajung să o vadă pentru că este culeasă de îndată ce înfloreste de duhurile rele, rămânând la stadiul de vis ca în Dumbrava minunată la lui Sadoveanu. Tot luna iunie aduce liniște și dulceață în aer cu care se pârguiesc piersicile, auresc grânele care „răpesc asfințitul soarelui și-l varsă în Dunăre, ca o răsfrângere a Dumnezeirii”. Luna septembrie este luna melancoliei, luna care „...compune și schimbă iluzii, destramă, reface, reînnoiește, cultivă și dă statut de nemurire a dorului de a fi pe drumurile lumii”, dar precum „Lipsiți de frunze, niște vișini zevzeci au înflorit a doua oară”, niște meri la fel, se aud în toiul nopții și sunetele clopoțelilor albaștri care avertizează că florile merilor și vișinilor de toamnă nu vor face roade și multe lucruri importante se pierd, precum educația, Fănuș Neagu arătându-și indignarea că nu se investește în educație, că s-au închis școli, iar o bună parte din ele sunt „dărăpănate și cu ochii scoși”, dar și cât trebuie să investească părintele în educația copilului (18.000.000 de lei pe an), fapt ce explica cele trei milioane de analfabeți, copii bolnavi, plini de păduchi și râie.

Florile de ferigă amintite, aducătoare de noroc și sunetul clopoțelilor albaștri îl duc cu gândul la dorința de a fi susținută educația „Dacă-ș fi bogat, aș plăti din buzunarul meu lefuri mărite învățătorilor și profesorilor” , pentru că ei unesc graiul de acasă cu minunea literei scrise ducând mai departe limba română.

Fănuș Neagu dă exemplul personal cum formarea sa venită de acasă a crescut, general valabil, ajutat de învățători și profesori, de marii scriitori ca M. Eminescu, I. Creangă, M. Sadoveanu, Panait Istrati, Vasile Voiculescu, Ionel Teodoreanu, care l-au îmbrățișat precum lăstarii porniți din crucea înmugurită a troiței de la începutul articolului.

Scriitor de povești, Fănuș Neagu simte nevoia să scrie și un altfel de articol pentru a atrage atenția mai marilor puterii de acest fapt de moștenire „creșterea limbii române”.

Ziarul „Cronica Română” din datele de 16-17 iunie, 2001 are un articol scris de Fănuș Neagu intitulat „Chinga cu clopoței” prin care, plecând de la afirmația lui Nikolai Moruzov că despre România se poate crede orice și nimeni nu va încerca să verifice pentru că această țară nu prezintă interes pentru nimeni în lumea întreagă, publicată într-un ziar săptămânal rusesc numit *Ecoul patriei*, afirmație care l-a îngrozit de trista constatare că Occidentul

„ne refuză, ne ține în genunchi la porțile sale, trage perdelele peste oglinzi ca să nu ne vadă chipul sau în cel mai bun caz ne întinde reticient un deșt, în nici un caz inelarul, ca să nu-i șterpelim ghiulul” ,

Fănuș Neagu își pune întrebarea dacă ne derutează părerile proaste despre noi, dacă suferim din pricina lor, dacă le dăm la spate nepăsători dat fiind faptul că în componența identității noastre sunt elemente precum fatalismul, complexul de inferioritate și credința în făgăduieli deșarte care se transformă în amenințări, calomnie și dictatură. Se întreabă ce mai au cu noi după ce

„Ne-au confiscat Tezaurul Țării, depus prostește la Kremlin în 1916, ne-au supt petrolul, ne-au glojdit grânele, ne-au secătuit munții de uraniu, ne-au răpit Basarabia de câte ori le-a venit cheful să o facă (le-am mai dat-o și noi de două ori, împreună cu Insula Șerpilor...), ne-au impus comunismul cu nagaica, ne-au răpit un braț al Dunării...Șirul mârșaviilor pe care l-au săvârșit pe pământul nostru aproape nu are capăt.”

Rușii și occidentalii cred că România este țara care trebuie doar vizitată pentru faună, eventual pentru mănăstirile din Bucovina și să pleci, că majoritatea românilor trăiesc în țări civilizate, dar popoarele mari nu sunt interesate ce cred alții despre ele, față de cele mici care „aproape că ating limita demenței în zbaterea lor de a recolta câte-un crâmpel de laudă.”

Ziarul „Jurnalul Național” din data de 23 martie, 1999, conține un senzațional articol intitulat „Punți prăbușite” în care Fănuș Neagu e revoltat și aduce în atenție faptul că denigratori zdrobiți de ambiție care au fost ocoliți de harul Dumnezeirii insultă memoria coloșilor noștri, Eminescu, Arghezi, Călinescu și încearcă scoaterea din istorie a scriitorilor din generației sa scriind că „Trebuie să fii nebun (și cam mulți pe aici sunt) sau bolnav de turbulență rotativă și în orice caz submediocru ca să-ți închipui că scriitorii de după al doilea război mondial pot fi scoși din istorie.” Poeți și scriitori geniali precum Labiș, Nichita, Sorescu, Doinaș, Baltag, Tomozei, Mircea Ivănescu, Dimov, Mircea Micu, Dan Laurențiu, Ursachi, mai tinerii Nichita Danilov, Florin Iaru, Ion Mircea, Traian T. Coșovei, Horia Bădescu și alții. Actul de credință a lui Fănuș Neagu arată că literatura română a înfruntat teroarea cu demnitate. Dar cum „locul șarpelui nu e în fruntea troiței” acești secerători de genii trebuie opriți, prăpastia creată s-a adâncit, iar nici o punte nu reușește să lege malurile până spre mijlocul secolului XXI.

Ultimul articol al lui Fănuș Neagu a fost publicat în „Gazeta de Cluj” din data de 29 mai, 2011, în care își arată furia că, de ceva timp, atunci când pleacă spre veșnicie un prestigios scriitor român se găsesc câțiva „vulturi hoitari” care încearcă să înghită virtuțile acestuia și se întrebă de unde există atâta pornire de a spurca izvoarele. Marcat de insultele aduse de Vladimir Tismăneanu criticului Mihai Ungureanu și de „vârtejul de isterie barbară” făcut de Andrei Cornea la postul de televiziune TVR1 format în jurul morții lui Adrian Păunescu.

Privind uluit aceste evenimente produse chiar în ziua morții celor doi, exprimă răspicat că este dreptul fiecăruia să nu placă ceea ce au scris alții „gusturile nu se discută și nu se amendează”. Revolta îl face să meargă până la originile fiecăruia, la ororile sau privilegiile date de regimul comunist părinților acestora.

Din fericire articolul se încheie într-o notă foarte optimistă „Norocul acestui pământ este că în aceeași noapte, undeva într-un sat sau într-un

oraș, la apus de lună sau la răsărit de soare, se naște un alt soldat care să acopere tranșeea rămasă goală.”

BIBLIOGRAFIE:

Anghel, Dumitru, *O samă de scriitori, Antologie de critică literară*, Editura Istros, Brăila, 2014

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Cartea Românească 100, Grupul Editorial ART, București, 2019

Neagu, Fănuș, *Jurnal cu fața ascunsă*, Ed. SemnE, București, 2004

Neagu, Fănuș, *Proză*, Ed. Orator, Colecția Lecturi Alternative 2, 2003

Preda, Sorin, *Jurnalismul cultural și de opinie*, Polirom, Iași, 2006

[adevarul.ro/locale/galati/exclusiv-coleg-labis-cosasu-scriitorul-fanus-neagu-](https://gazetadecluj.ro/hoitarii-ultimul-articol-al-lui-fanus-neagu-)

[vorbit-oamenii-s-a-tutuit-sfintiigalerie-foto-](https://gazetadecluj.ro/hoitarii-ultimul-articol-al-lui-fanus-neagu-)

[1_50ae7e7c7c42d5a6639d3e69/index.html](https://gazetadecluj.ro/hoitarii-ultimul-articol-al-lui-fanus-neagu-)

<https://gazetadecluj.ro/hoitarii-ultimul-articol-al-lui-fanus-neagu/>

THE IMPORTANCE OF THE CULTURAL PRESS IN THE EVOLUTION OF THE ROMANIAN CULTURE

Abstract: The cultural press is a special type of press, with a target audience, demanding and with a superior intellectual training, characterized by a much broader and expressive writing, dealing with special themes and having a greater journalistic freedom. In the work of Fănuș Neagu, publicist writing occupies an important place and is studied as such. Fănuș Neagu was one of the great storytellers of Romanian literature, an exceptional novelist, inspired by the peasant world, but also by the specifics of life. In his journalistic work, as in his fiction, he does nothing but create life, atmosphere, characters, analyze conflicts, deal with literary themes and motifs and even project a certain political atmosphere in his texts. This is probably why the literary critic and his good friend Eugen Simion admires him, considering him and graciously calling him "the luck of the Romanian language". A special place is occupied by the journalistic prose, where Fănuș Neagu delights readers with his talent as a great artist. His articles published in various publications have been collected in volumes such as "Insomniile de mătase", "Poduri prăbușite", in which he approaches a style close to fiction. In these works, the author skillfully transforms simple everyday facts into magical events. He presents the events in a critical manner, sometimes rhetorical, the author proving to be a psychologist, juggling with various clichés imposed by the communist regime and censorship, but keeping his authentic style full of verve and humor.

Keywords: *cultural press, advertising, journalistic, special press, occurrences.*